

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку
кондитерських виробів України»

Виконавець:
студентка 65 групи
факультету економіки та управління підприємництвом

Бадюл Ольга Сергіївна _____

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Янковий Володимир Олександрович _____

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Дослідження кон'юнктури товарного ринку є важливим етапом в ухваленні управлінських рішень, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень (вихід на нові ринки, пошук нових можливостей, обґрунтування диверсифікації бізнесу тощо). Уміння й навички проведення кон'юнктурних досліджень є вектором успішного функціонування фірми у зовнішньому середовищі.

Нині питання дослідження й оцінки кон'юнктури міжнародних, національних та локальних товарних ринків набувають особливої актуальності в контексті розвитку теорії та практики маркетингових досліджень. Необхідність вивчення ринкової кон'юнктури визначається сутністю сучасного маркетингу, його чітко вираженою орієнтацією на інтереси ринку.

Приступаючи до аналізу кон'юнктури товарного ринку, важливим питанням є організація самого дослідження, тобто підбір методик, методів, вибір параметрів, факторів тощо. В літературі з питань дослідження кон'юнктури ринку переважно містяться методики та методичні вказівки щодо дослідження ринкової кон'юнктури. Методологія кон'юнктури ринку в повному розумінні цього слова практично не знаходить відображення в теорії.

Ринок кондитерських виробів в Україні є ринком, який динамічно розвивається, оскільки, з одного боку, передові компанії витісняють менш потужних гравців, а з іншого – постійно з'являються нові гравці, які створюють конкурентне середовище.

Сучасний кондитерський ринок України є одним з найбільших секторів харчової промисловості, характеризується стабільністю та стрімким зростанням, а також показує низький рівень вразливості до негативних спадів в економіці країни та світу в цілому. На всіх провідних підприємствах галузі

впроваджені та функціонують системи менеджменту якості за версією ISO 9001:2000. Український кондитерський ринок майже нічим не відрізняється від європейського, оскільки вітчизняні виробники пропонують різноманітний асортимент кондитерської продукції своїм споживачам, який налічує близько 1000 найменувань. Тим самим постійно скорочуючи загальний імпорт солодощів в Україну.

У зв'язку з цим виникає необхідність докладно вивчити стан ринку кондитерських виробів та здійснити прогнозування кон'юнктури кондитерського ринку України.

Аналізу кон'юнктури кондитерського ринку присвячено багато робіт таких науковців як Волкова В.П., Базилінської О.Я., Крамаренко Г.О., Кузьменко Л.В., Ткаченко О.М., Шелудько В.М., Закревської Л.М., Лагоди Т.В. та інших.

Метою дослідження є аналіз кон'юнктури ринку кондитерських виробів, виявлення перспектив його розвитку та прогнозування ринкової кон'юнктури.

Задачі дослідження

- розкрити сутність та особливості кон'юнктурних досліджень;
- дослідити методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку;
- розглянути економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури;
- провести загальну оцінку стану кондитерських виробів України;
- виявити тенденції розвитку кондитерського ринку України;
- визначити місце України на світовому кондитерському ринку;
- визначити основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку кондитерських виробів;
- здійснити прогнозування стану кондитерського ринку України.

Об'єктом дослідження є ринок кондитерських виробів України, його стан та перспективи розвитку.

Предметом дослідження є вивчення кон'юнктури кондитерського ринку України та прогнозування його стану.

Методами дослідження було обрано наступні кількісні та якісні методи:

- аналіз
- синтез
- метод порівняння;
- табличний (графічний) метод;
- метод згладжування за експонентою;
- методи кореляційно-регресивного аналізу;
- нормативний метод;
- індексний метод;
- метод екстраполяції;
- метод побудови трендів.

Інформаційною базою є законодавчі та нормативні акти, наукові роботи, періодичні видання, офіційні статичні дані.

Публікація. За результатами здійсненого дослідження опубліковано статтю «Кондитерська галузь України: сьогодення та перспективи розвитку» у студентському збірнику ФЕУП ОНЕУ, а також прийнято участь у V Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення» (тема доповіді: «Сучасний стан та тенденції розвитку кондитерської галузі України»).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки. Основний зміст викладено на 79 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 14 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні та методичні аспекти кон'юнктурних досліджень» розглянуто сутність та особливості кон'юнктурних досліджень; методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку; економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури.

У другому розділі «Дослідження кон'юнктури кондитерського ринку» надано загальну оцінку стану кондитерських виробів України; виявлено тенденції розвитку кондитерського ринку України; визначено місце України на світовому кондитерському ринку.

У третьому розділі «Прогнозування ринкової кон'юнктури кондитерського ринку України» визначено основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку кондитерських виробів; здійснено прогнозування стану кондитерського ринку України.

ВИСНОВКИ

1. Кон'юнктура ринку – це економічна ситуація, що складається на ринку та характеризується рівнями попиту та пропозиції, ринковою активністю, цінами, обсягами продажів, рухом процентних ставок, валютного курсу, заробітної плати, дивідендів, а також динамікою виробництва і споживання.

2. Тенденції на одних ринках не можна механічно переносити на інші, навіть суміжні ринки. Ситуація на ринку певного товару значною мірою залежить від стану на ринках інших товарів.

3. Результати кон'юнктурних досліджень можуть бути використані для різних цілей, таких як складання економічних та технічних прогнозів, визначення перспективних напрямів наукових досліджень, складання бізнес-планів, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень.

4. Прогнозування кон'юнктури ринку – це вивчення стану ринку, що формується певними факторами і виражається в конкретних показниках. Оскільки при різних обставинах один і той самий фактор може впливати по-різному на ситуацію, при аналізі й прогнозуванні особливе місце повинно бути надане векторному напрямку впливу кожного з них.

5. Основними гравцями на українському кондитерському ринку є Кондитерська Корпорація «ROSHEN», Компанія «КОНТИ», Компанія «АВК», Корпорація «Бісквіт-Шоколад», Житомирська кондитерська фабрика «ЖЛ», Компанія «Nestlé», Компанія «CraftFoods», ПАТ «Полтавакондитер», кондитерська фабрика «Лагода» та ЗАТ «Одесакондитер».

6. Ринок кондитерських виробів характеризується значною ємністю, що робить кондитерську промисловість достатньо привабливою для інвестицій. Важливість кондитерської промисловості для економіки України обумовлена її питомою вагою в загальних обсягах виробництва та реалізації харчової продукції, експортним потенціалом та обсягами податкових надходжень, які вона забезпечує.

7. В цілому кондитерська галузь України має передумови для успішного розвитку та високої конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринках. На провідних кондитерських фабриках вже проведено модернізацію, встановлено сучасні виробничі лінії, значно підвищено технологічність та наукомісткість підприємств. Частка закордонних торгових марок складає лише 5%.

8. Рівень споживання кондитерських виробів в Україні значно нижчий, ніж у країнах ЄС, що зумовлюється низьким рівнем доходу у порівнянні з європейськими країнами. Покращення економічної ситуації в країні дасть можливий невеликий ріст ринку за рахунок збільшення платоспроможності споживачів.

9. Найбільшу частку світового виробництва кондитерських виробів займає Західна Європа, і складає 28,7%. На другому місці по виробництву кондитерських виробів у світі стоїть Азіатськотихоокеанський регіон –

21,1%. За даними Міністерства сільського господарства США, світовий ринок кондитерських виробів досяг рекордного обсягу в 198 млрд. дол. США в 2014 році, збільшившись у порівнянні з підсумком 2013 року.

10. Починаючи з 2004 р. експорт кондитерських виробів переважає над імпортом у грошовому вираженні, тобто можна констатувати, що кондитерська галузь є постачальником валютної виручки в країну. У цілому експорт кондитерської продукції за 11 років збільшився на 62679 тис. дол. (на 16,09%), порівняно з 2015 р. експорт зменшився на 6,98%. Імпорт кондитерської продукції за 11 років зріс на 3,37% у цілому, що становить 5138 тис. дол.

11. Основними імпортерами кондитерської галузі України у 2016 р. були такі країни: Казахстан, Білорусь, Грузія та Молдова. Основними експортерами були Російська Федерація, Польща, Німеччина та Нідерланди. В останні роки спостерігається загальне скорочення обсягів реалізації, суттєва зміна експортних орієнтирів галузі та розширення географії експорту, переважання зростання експорту над зростанням імпорту.

12. Український кондитерський ринок вичерпав можливості щодо екстенсивного зростання на ринку України, адже внутрішній ринок наразі є насиченим. Тому перспективним напрямком інвестицій підприємств галузі є відкриття нових виробничих майданчиків за межами України з метою завоювання нових ринків.

13. Важливими проблемами розвитку кондитерської промисловості в Україні є наступні: відсутність власних коштів у невеликих підприємств для реконструкції виробництва, чутливість до валютних ризиків, чутливість виробників до стану ринків сировини, високий рівень невиплаченої заборгованості держави по ПДВ, диктат роздрібних торговців, які висувають не вигідні для виробників умови з розміщення продукції, а також суттєво затримують виплати за поставлену продукцію тощо.

14. В динаміці експорту кондитерських виробів з України останніх років можна виділити 2 чітко виражених періоди: динамічне зростання з

2006 по 2012 рр. та стрімке падіння з 2013 по 2016 рр. Причиною періоду падіння є події, що почали відбуватись саме з 2013р. Факторами, що вплинули на різке послаблення позицій України, як достатньо сильного експортера кондитерської продукції, стали анексія кримського півострова, бойові дії на сході країни.

15. Прогнозування обсягу експорту за допомогою трендових моделей втрачає сенс через дуже великі коливання цього показника. Обрана експоненціальна трендова модель є найбільш точною, проте і вона може пояснити лише 3,69% варіації емпіричних даних і не може слугувати інструментом для розрахунку прогнозу.

16. В останні роки імпорт кондитерської продукції має тенденцію до зниження. Це обумовлене зниженням реальних доходів громадян і, як наслідок, зниженням платоспроможного попиту на кондитерські вироби, а також достатньо ефективною конкуренцією вітчизняних товаровиробників. обсяг імпорту солодошів є більш прогнозованим, ніж обсяг експортних операцій. Обрана лінія тренду у вигляді полінома 2 ступеня достатньо чітко описує динаміку розвитку показника, а розрахунок прогнозного значення обсягу імпорту кондитерської продукції визначає цю величину у розмірі 51,4 млн доларів США.

17. Аналіз динаміки вартості 1 т печива солодкого та вафель за 2006-2016 рр. за допомогою поліноміальної моделі 2 ступеня визначає прогнозне значення на 2018 рік показника, що вивчається, на рівні 36699,68 грн, при чому побудована модель з високою точністю (більше 96%) описує тенденцію емпіричних даних. Отримані прогнози з розбіжністю у розмірі всього в 566,64 грн за 1 т печива солодкого та вафель, тобто приблизно у 1,5%, свідчать про їх достатньо високу точність та вірогідність здійснення цих подій.

АНОТАЦІЯ

Бадюл Ольга Сергіївна, «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку кондитерських виробів України»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом»

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – ринок кондитерських виробів України, його стан та перспективи розвитку.

Розглянуто сутність та особливості кон'юнктурних досліджень; методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку; економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури.

Надано загальну оцінку стану кондитерських виробів України; виявлено тенденції розвитку кондитерського ринку України; визначено місце України на світовому кондитерському ринку.

Визначено основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку кондитерських виробів; здійснено прогнозування стану кондитерського ринку України.

Ключові слова: кондитерські вироби, кон'юнктура ринку, прогнозування, кореляційно-регресійний аналіз, трендова модель.

ANNOTATION

Badyul Olga « Research and forecasting of market conditions
confectionery products of Ukraine».

thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock
Exchanges” under the program “Economics, Planning and Business Management”

Odessa National University of Economics

Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research is the confectionery market of Ukraine, its state and development prospects.

The essence and features of conjuncture studies are considered; methodological approaches to market research; economic and mathematical models in forecasting market conditions.

The general estimation of the condition of confectionery products of Ukraine is given; the tendencies of the confectionery market of Ukraine are revealed; the place of Ukraine on the world confectionery market is determined.

The main problems of strengthening the position of Ukraine on the world market of confectionery products are determined; Forecasting of the state of the confectionery market of Ukraine is carried out.

Key words: confectionery products, market conditions, forecasting, correlation-regression analysis, trend model.